UDRUGA FRANAK

TRIBINA UDRUGE FRANAK O KOLEKTIVNOJ PRESUDI I PRAVIMA POTROŠAČA NA OBEŠTEĆENJA

1. Što znači kolektivna presuda u slučaju franak
2. Ništetnost ugovora odnosno ništetnost ugovornih odredaba
3. PRAVNA PITANJA: konverzija, ništetnost ugovora, zastara za eure i kune
4. Zastara potraživanja za CHF kredite
5. Izračuni
6. Dokumentacija za tužbe
7. Nasljednici
8. Revizije banaka
9. Zastupanje po odvjetnicima u pojedinačnim sporovima
10. Kako razgovarati s odvjetnicima

1. ŠTO ZNAČI KOLEKTIVNA PRESUDA U SLUČAJU FRANAK

- Presuda VTS RH donesena je 13. lipnja 2014. za nepoštenu promjenjivu kamatnu stopu (PKS) za 7 banaka te 14. lipnja 2018. za Sberbank.

- 14. lipnja 2018. VTS RH presudio je da je i valutna klauzula (VK) CHF nepoštena i ništetna u ugovorima koji su ugovoreni u svih 8 banaka, PBZ-u, ZABA-i, Sberbank (bivša Volksbank), Addiko bank (bivša Hypo i Slavonska banka), OTP Bank, Erste banka, Reiffesen Bank (RBA) i Splitska banka te je istoga datuma presuđeno i da je nepoštena i ništetna ugovorena promjenjiva kamatna stopa u Sberbank.

- Ta presuda obvezujuća je za sve sudove u RH, za sve vrste potrošačkih ugovora o kreditu s valutnom klauzulom CHF i prema 8 osuđenih banaka te u privatnim sudskim procesima oni moraju na temelju kolektivne presude presuditi i za pojedinačne ugovore te iste nepoštene ugovorne odredbe.

- Kolektivna presuda ne primjenjuje se direktno na druge vjerovnike, i na druge vrste pravnih poslova s CHF valutom, a pitanje EURO i KUNSKIH kredita u smislu obvezujuće primjene kolektivne presude nije još uvijek utvrđeno.

2. NIŠTETNOST UGOVORA ODNOSNO NIŠTETNOST UGOVORNIH ODREDABA

U privatnim tužbama moguće je tužbene zahtjeve postaviti:

- ***A*** - ništetnost ugovora, podredno ništetnost ugovornih odredaba VK CHF i PKS
- ***B*** - samo ništetnost ugovornih odredaba VK CHF i PKS
- ***vezano uz a)*** ide zahtjev za vraćanje svih uplaćenih iznosa plus zatezne kamate podredno za vraćanje preplaćenih iznosa VK CHF i kamata plus zatezne kamate
- ***vezano uz b)*** ide zahtjev za vraćanje preplaćenih iznosa razlike tečaja za VK CHF i preplaćenih kamata plus zatezne kamate.

NIŠTETNOST UGOVORA ODNOSNO NIŠTETNOST UGOVORNIH ODREDABA

Zasad još uvijek ne postoji sudska praksa kojom bi bila utvrđena ništetnost cijelog ugovora. Takav zahtjev financijski je za većinu najpovoljniji no rizici kod takvog zahtjeva su jako visoki troškovi postupka odnosno mogućnost da kod neuspjeha u takvom zahtjevu tužitelj snosi svoje troškove postupka kao i činjenica da sudovi još nisu odlučivali o međusobnim zahtjevima za povrat novca kod takvih ugovora. Vrhovni sud je prije slučaja Franak imao stajalište o zastari 5 godina od dana stjecanja sredstava odnosno potraživati se moglo zadnjih 5 godina od dana podizanja tužbe, međutim upitno je kako će se konačno suditi po tim predmetima, pogotovo imajući u vidu novo stajalište Vrhovnog suda o prekidu zastare za potrošače.

NIŠTETNOST

Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Opći razlozi ništetnosti:

-protivan Ustavu RH: potrebna konkretna odredba URH, ne samo ustavno načelo

-protivan prisilnim (kogentnim) propisima

-protivan moralu društva: širok i fleksibilan pojam

3. PRAVNO PITANJE O PRAVU NA OBEŠTEĆENJE NAKON KONVERZIJE

Vrhovni sud RH mora odlučiti o nekoliko pravnih pitanja koja još nisu riješena, a jedno od najvažnijih pitanja jest pitanje prava na obeštećenje nakon konverzije CHF kredita. Postoje pravomoćne presude i rješenja županijskih sudova koji idu nama u prilog, ali postoje i pravomoćne presude koje nam ne idu u prilog, stoga će tek Vrhovni sud RH o tome odlučiti i utvrditi sudsku praksu. No, nakon toga je moguće da netko podigne još i ustavnu tužbu. Bit će to pravna bitka koja tek predstoji. Nadamo se da će za pola godine do godinu dana po tome pitanju sve biti jasno.

4. PRAVNO PITANJE O NIŠTETNOSTI CHF UGOVORA

Često smo o tome govorili kako su CHF ugovori ništetni, ali ne postoji sudska praksa po tome pitanju, pa će i to biti nešto o čemu će odlučivati Vrhovni sud RH. Postoje prijašnje odluke Vrhovnoga suda o tome da bi takva vrsta ugovora kao što je naš, s ništetnim predmetom i cijenom, trebao biti cijeli ništetan. No, o tome ipak odlučuje na kraju Vrhovni sud RH, i dok ne odluči – ne možemo biti sigurni. Stoga svatko tko bude tužbom tražio ništetnost ugovora, mora biti svjestan i rizika koji iz toga slijedi. Na taj i na sve druge rizike, odvjetnik mora upozoriti svojeg klijenta.

5. ZASTARE POTRAŽIVANJA PO CHF KREDITIMA

Prema odluci Vrhovnoga suda RH nema zastare potraživanja u privatnim procesima na temelju kolektivne presude. Prema stavu sudaca Vrhovnoga suda RH, to znači sljedeće:

a) do 13. lipnja 2019. nije zastarjelo ništa po pitanju preplaćenih kamata, a to znači da se mogu dobiti sve preplaćene kamate od 2003. pa nadalje; izuzetak je Sberbank, za koju to vrijedi sve do 14. lipnja 2023., jer je ta banka osuđena tek ove godine

b) do 14. lipnja 2023. nema zastare potraživanja na temelju razlike tečaja za svih osam banaka.

ZASTARE POTRAŽIVANJA PO CHF KREDITIMA

Napominjemo još jednom da je u slučaju presude za ništetnost CHF ugovora upitno kako će sudovi računati zastaru i kako će se postaviti prema protuzahtjevima banaka. Stara praksa Vrhovnog suda je kako zastara restitucije za ništetne ugovore nastupa protekom 5 godina od pravnog posla, odnosno stjecanja novca drugim riječima može se potraživati samo zadnjih 5 godina od dana podizanja privatne tužbe. Nova presuda VSRH utvrdila je prekid zastare kolektivnom tužbom u vezi s presuđenim ništetnim ugovornim odredbama, a moguće je da u međuvremenu dođe do daljnje promjene sudske prakse. To je nešto što se zasad nije dogodilo, pa onda o tome ne možemo govoriti.

Zbog svega toga, potrebno je što prije pokrenuti svoj sudski proces. To se odnosi i na dužnike koji su konvertirali kredite, jer ako će čekati do ožujka ili travnja 2019., kada bi moglo biti riješeno pitanje prava na obeštećenje nakon konverzije, nastat će stampedo tužbi i moglo bi se dogoditi da se ne stigne tužba predati na vrijeme na sud te bi se time izgubio dio potraživanja vezan na preplaćene kamate, a moglo bi se onda potraživati samo preplaćeni tečaj bez zastare sve do lipnja 2023.

6. ZASTARE PREPLAĆENIH KAMATA IZ EURO I KUNSKIH KREDITA

To je još jedno neriješeno pitanje. Postoje mišljenja da nema zastare potraživanja preplaćenih kamata za EURO i KUNSKE kredite, kao i za CHF kamate, ali postoje i suprotna mišljenja. EURO i KUNSKI dužnici (pritom ne mislimo na dužnike koji su konvertirali kredite u euro, pa kasnije refinancirali u kune) stoga moraju biti spremni na rizik da će možda imati pravo dobiti samo zadnjih 5 godina preplate od dana podizanja privatne tužbe.

7. IZRAČUNI ZA NIŠTETAN UGOVOR

Za takav slučaj već je pripremljen kalkulator, koji se može naći na linku Daleka obala: http://franak.dalekaobala.com/

Ako je ugovor ništetan, banka mora vratiti sve kunske iznose koje je dužnik uplatio plus zateznu kamatu za svaku uplatu. Dužnik mora vratiti kunski iznos kredita. Pa se onda ta dva iznosa prebiju, i ostatak dobije tužitelj. No, to je slučaj ako nema zastare potraživanja.
Ukoliko postoji zastara potraživanja, onda izračun treba uzeti sa spoznajom o samoj zastari no kalkulator zastaru ne uzima u obzir.
Svatko mora samostalno odlučiti hoće li tužiti da je ugovor ništetan.

8. IZRAČUNI ZA RAZLIKU TEČAJA I PREPLAĆENU KAMATU

Ako se netko odluči za tužbu za nepoštene ugovorne odredbe, izračun se radi tako da se od svakoga pojedinog anuiteta uplaćenog u kunama oduzima svaki pojedini iznos početnoga anuiteta u kunama. Na svaki preplaćeni iznos dodaje se i zatezna kamata. Sve to zbrojeno čini ukupni iznos koji je banka dužna vratiti odnosno platiti. Taj kalkulator je u pripremi, i bit će također na linku Daleka obala.

9. DOKUMENTACIJA ZA TUŽBE

Za tužbe su potrebni:

a) ugovor o kreditu i aneksi, ako je bilo aneksa
b) promet po kreditu
c) obavijest o promjenama kamatnih stopa
d) otplatni plan (prvi i cjelokupni)
e) specifikacija uplata

Ako banka na vaš zahtjev ne želi dati potrebnu dokumentaciju (promet i obavijest o promjenama kamatnih stopa, a možda i kopije ugovora, ako ste ugovore zagubili), napišite pisani prigovor banci, a posljednja opcija jest stupnjevita tužba kojom će se tijekom procesa sudski naložiti banci da dostavi materijale potrebne za vještačenje.

10. NASLJEDNICI

Ukoliko je netko naslijedio korisnika kredita koji se još uvijek otplaćuje ili je kredit već otplaćen, nasljednik ima sva prava na tužbu, kao da je on bio korisnik kredita.

11. REVIZIJE BANAKA NA VRHOVNOME SUDU

Banke su predale revizije na VS RH i traže da se ukine nova presuda VTS-a. Mi ne vjerujemo da su moguće bilo kakve promjene, jer je sve vrlo kvalitetno i analitično već utvrđeno, i nikakvi novi elementi neće promijeniti činjenično stanje. Na kraju može ponovno o svemu odlučivati i Ustavni sud, što će se vjerojatno i dogoditi. No, Udruga Franak smatra da nema razloga za brigu pošto su i Vrhovni sud i Ustavni sud već jednom imali taj predmet na odlučivanju.

12. ODVJETNICI

Udruga Franak organizirat će za mjesec dana savjetovanje s odvjetnicima i vjerojatno će tijekom listopada ili studenoga biti spreman popis odvjetnika koji su prošli to savjetovanje i koji su upoznati s potrebnom sudskom praksom za tužbe na temelju kolektivne presude.

Svaki član Udruge Franak moći će zatražiti popis odvjetnika koji su prošli to savjetovanje te razgovarati s nekim od njih za zastupanje u privatnoj tužbi. Udruga Franak nakon slanja toga popisa više nema nikakav utjecaj na sudski proces, i to je nešto što je isključivo stvar poslovnoga odnosa tužitelja i njegova zastupnika odvjetnika. Udruga Franak također ne može odgovarati za kvalitetu rada tih odvjetnika koji će biti na popisu. Svaki odvjetnik osobno odgovara za svoj rad.

Svatko može, i ima pravo samostalno pronaći za zastupanje nekog od odvjetnika koji nije bio na savjetovanju, i koji se ne nalazi na popisu Udruge Franak. Svatko od vas, samostalno će odlučiti hoće li čekati još mjesec-dva na popis odvjetnika, ili će u međuvremenu sam potražiti odvjetnika za zastupanje.

Udruga Franak spremna je i tim odvjetnicima, na njihov zahtjev, uputiti svu potrebnu relevantnu sudsku praksu radi kvalitetnoga vođenja procesa.

ODVJETNICI

Što se tiče činjenice da je potrebno tužiti što prije, dobro je u svemu tome ipak to da:
- unatoč riziku da Vrhovni sud RH odluči kako konvertirani dužnici nemaju pravo na obeštećenje, odluka će biti donesena zacijelo u prvoj polovici 2019. dokad možda neće biti održano još niti jedno ročište po privatnim tužbama, pa time niti nastali troškovi neće biti veliki, ako će biti možda nužno povući tužbe zbog negativnoga stava Vrhovnoga suda RH. No, vjerujemo da se tako nešto neće dogoditi, i da konverzije neće biti zapreka za obeštećenja.

13.

KAKO RAZGOVARATI S ODVJETNICIMA

Odmah na prvome razgovoru treba odvjetnika pitati koliko košta razgovor, valja tražiti ponudu za zastupanje, a za sve što se plati, mora postojati pisani trag. Razgovarati valja otvoreno i valja tražiti da se bude informiran o svim postupanjima na sudu.

Varijante za naplatu mogu biti:
- po tarifi
- pola tarife
- provizija, maksimalno 30% od dosuđenoga iznosa.

Sve to je stvar dogovora s odvjetnikom, koji mora biti transparentan i fer, i koji mora postupati po Etičkom odvjetničkom kodeksu.

KAKO RAZGOVARATI S ODVJETNICIMA

O mogućim troškovima u sudskome procesu mora se razgovarati s odvjetnikom, koji bi morao znati koliko okvirno može koštati proces u skladu s načinom utuženja.

Proces može trajati od dvije do tri godine do pravomoćnosti presude.

Udruga Franak neće se miješati u vaše odnose s odvjetnicima, niti na to ima pravo. Odvjetnici za svoj rad odgovaraju svojom čašću, ali i materijalno, jer ukoliko njihovom krivnjom budu izazvani troškovi za vas, vi imate pravo na obeštećenje, zbog čega su svi odvjetnici osigurani od rizika štete za vas.

UDRUGA FRANAK

HVALA NA POZORNOSTI!

Prezentaciju pripremio: **Goran Aleksić**

Prezentaciju revidirao: **Srđan Kalebota, odvjetnik**

Grafička priprema: **Saša Dešković**